

Knipselmap

**CZ. Zuivelfabriek
de Trynwálden**

Giekerk

Versie 2011-06-22

Aantekeningen uit Erf en wereld – 1959 - J.P Wiersma en K. Tjepkema:

Blz.115: Tien jaar na Warga, in 1896, zou de coöperatieve zuivelfabriek te Giekerk de eerste fabriek-met-electrische verlichting in Friesland zijn.

Blz.141: Aan tal van tekenen was het merkbaar, dat de drang tot coöpereren op schier dynamische wijze tot uiting kwam. In het jaar 1896 was de agrarische gemeenschap over de gehele linie in beweging; haar zaak trok onverminderd lieden uit andere kringen, academici en dorpsintellectuelen, aan. Onder het patronaat van *baron Rengers* stichtten de boeren van Trijnwouden de vereniging Coöperatieve Zuivelfabriek *Giekerk*. Het was Rengers, die de statuten en instructie voor de beheerder ontwierp; die tot bestuurslid werd gekozen, doch zijn benoeming nièt, echter zijn benoeming tot lid van het college van commissarissen wèl aannam. Het was Rengers, die met het bestuur fabrieken elders bezichtigde; die de penningmeester van ruime kasmiddelen voorzag en op reis ging om besprekingen over het aangaan van een lening voor de bouw ener fabriek te voeren. Het was Rengers die de eerstesteeenlegging verrichtte en de genodigden verzocht, als zijn gasten, met hem in de herberg een glas wijn op het welslagen hunner gezamenlijke onderneming te drinken.

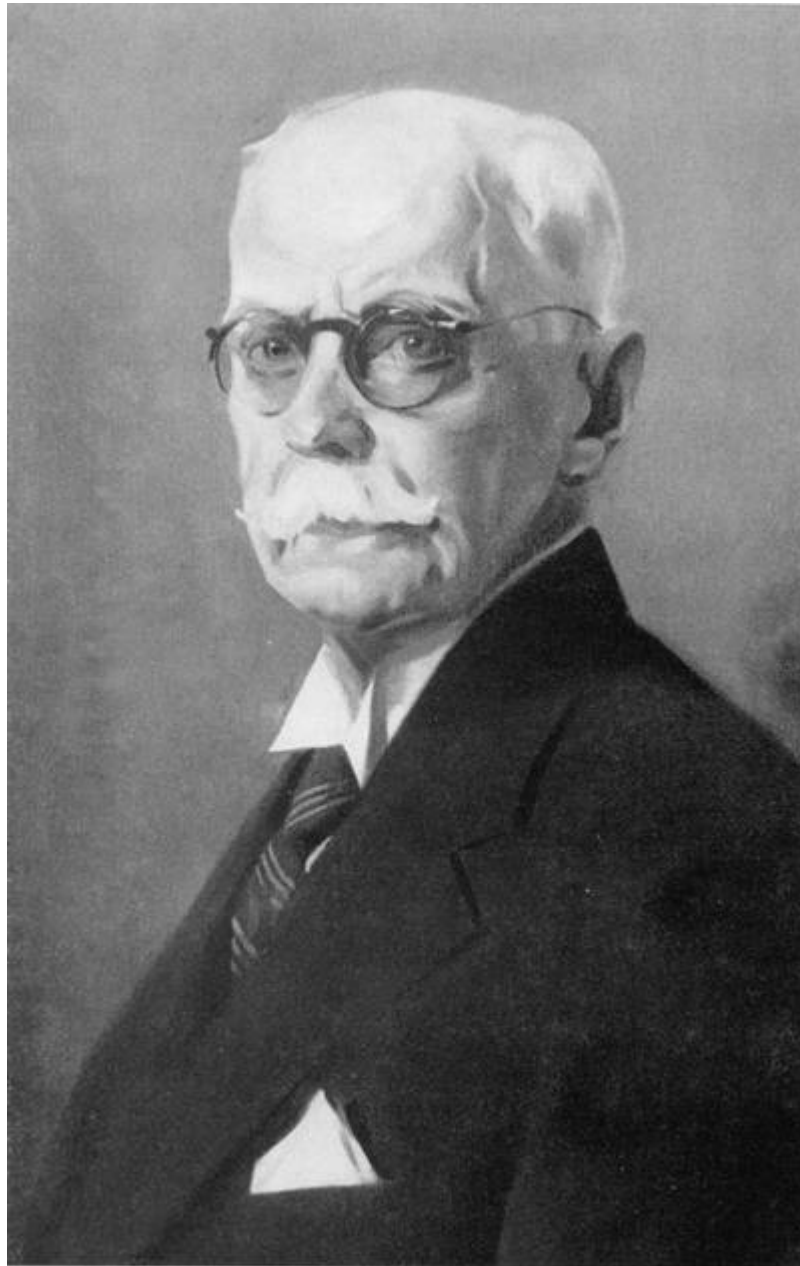
Heemstra-State te Oenkerk, waar baron Rengers woonde

Bron: Boek Erf en Wereld - 1959

Blz. 155: *Theodorus Marius Theresius van Welderen baron Rengers*, in 1895 bewoner geworden van het buitengoed Heemstra-State te Oenkerk in de gemeente Tietjerksteradeel, bevrijdde de koemelkers van de Trijnwouden van het funeste systeem, het zogenaamde «Notaris-crediet», dat woekerrenten berekende, door de stichting te bevorderen van een Coöperatieve Voorschot- en Spaarbank. In hetzelfde jaar (1896) wist hij de boeren, die steen en been klaag-

den over de praktijken van de zuivelfabriek «Apollo», te winnen voor het denkbeeld om met elkander een coöperatie te vormen en gezamenlijk de bouw van een zuivelfabriek te ondernemen. Zo kwam in genoemd jaar de coöperatieve zuivelfabriek «de Trynwálden» te *Giekerk* tot stand. Na verloop van enkele jaren werd baron Rengers zelf óók... boer, althans melkveehouder - n.l. van... twee koeien! - vermoedelijk omdat hij het prettig vond als actief en stem-hebbend lid tot de groei van de zuivelfabriek het zijne bij te dragen. Rengers zou nog een belangrijk aandeel hebben in de voorbereiding en stichting van enkele top-coöperaties, waarover later meer.

Th. M. Th. van Welderen baron Rengers, naar een schilderij van P. v. d. Hem

Blz. 166

De veehouders van **Oudkerk, Oenkerk en Giekerk** leefden anno 1895 rustig en betrekkelijk afgezonderd binnen de omheining van hun erf; 's ochtends en 's avonds brachten zij de melk van hun bedrijf naar de hamei, juister gezegd één meter of twee meters daarbuiten, tot aan de rand van de openbare weg, waar op zeker uur de melkrijder van **Apollo** langs kwam, die bij elke hoeve de gevulde melkbussen met een slingerende beweging op zijn wagen plaatste en ze vervoerde naar de fabriek. Het kon de boeren van de **Trijnwouden** - een verzamelnaam voor de drie kerkdorpen -, bitter weinig schelen wat er met hun melk, nadat deze hun erf had verlaten, gebeurde en wat «de wereld» er verder mee deed. Mits «de wereld» hun de geldende prijs betaalde en zij zich aan prijspeil en afspraak hield, mocht zij met hun melk doen wat zij wilde, al zou zij er bij wijze van spreken de straten van Leeuwarden, Amsterdam of Keulen mee gaan schrobben.

Zo stonden eenvoudig de zaken. Van het erf tot... de wereld - een in hun ogen mysterieuze, grillige, onbetrouwbare grootmacht -, was in hun dagen meer dan een pas! Zij hadden allerm minst de toeleg méér dan de verzorging van hun dagelijkse behoeften het noodzakelijk maakte, en verder dan hun belangen strekten, in die wereld door te dringen. Er was de kerk; er was de herberg; er was de school; er was de markt. En verder was Apollo er nog; en of dat nu een «god van licht, waarheid en zedelijke reinheid», dan wel een «verderfelijke pestbrengende god» - in welke dubbele betekenis hij door de oude Grieken vereerd werd en gevreesd - was, daarover maakten de boeren van de Trijnwouden zich geen kopzorg. En om nog even in allegorische stijl door te gaan, kan men zeggen dat Apollo's zwanenwagen in de jaren 1889-1896 tweemaal's daags door de schone dreven van de Trijnwouden reed, en dat de nachtegalen hem toezongen en de zwaluwen de jonge weidegod met zijn lange, gulden lokken omvlogen -, tot het op zeker ogenblik met de legendarische en vermaarde held gedaan was.

Dat was niet zo opeens gekomen. Aan het ogenblik, waarin de pijlen het hart van de jeugdige god doorboorden, waren jaren van mukkende ontevredenheid voorafgegaan. Met het maatstokje, waarmee Apollo de inhoud der melkbussen mat, placht hij namelijk niet tot de bodem door te dringen, terwijl hij herhaaldelijk en veelvuldig de indeuking van de bodem in een uitbuiing veranderd had: manipulaties die de boeren ieder voor zich hadden waargenomen, om niet te zeggen: ontdekt. Terwijl zij samenrotten en met elkander overlegden op welke wijze zij konden optreden tegen Apollo, die zij in hun bijeenkomsten voor een schelm en een dief scholden, besloten zij te rade te gaan bij de Heer van Heemstra-State, [165] de hun al vele jaren welbekende baron Rengers, die inmiddels in de Trijnwouden was komen wonen. Deze was geheel oor voor hun klachten; van hem verkregen zij de toezegging, dat hij betreffende de bij hem aanhangig gemaakte zaak een onderzoek zou instellen. Met het ons reeds uit vorige hoofdstukken bekende gevolg, dat hij Apollo op steekhoudende argumenten schuldig verklaarde.

Sindsdien liet de Heer van Heemstra-State de boeren van de Trijnwouden niet meer los. Hun zaak boezemde hem, die de vestiging van een voorschot- en spaarbank in zijn woonplaats Oenkerk aan het voorbereiden was, zoveel belang in, dat hem voortaan geen moeite te groot was om hen, in figuurlijke zin, één voor één bij de hand te nemen, hen, op de juiste wijze toesprekend, buiten hun hamei, hun erf te brengen - en hen in «de wereld», hun eigen dierbare Trijnwouden, de eerste gemeenschappelijke daad te doen verrichten. Toen de coöperatieve stoomzuivelfabriek «Trynwálden en Omstreken» er eenmaal stond, baron Rengers zèlf de achtergebleven boeren thuis bezocht en de meesten hunner wist te bewegen het ledenregister van de coöperatie te tekenen, vielen de schaduwen over het bedrijf van Apollo. En er zou een tijd komen, dat hij geruisloos uit de Trijnwouden verdween.....

Onderstaande knipsels is maar een deel van de 'Giekerk' artikelen in de Leeuwarder Courant!

Leeuwarder Courant 1896-05-18

Coöp. Stoom-Zuivelfabriek TRIJNWOUDEN.

Alle voorloopig toegetreden Leden en verder allen, die belang stellen in het oprichten van een Vereeniging voor Coöperatieve Zuivelbereiding te Trijnwouden en Omstreken, worden dringend ter Vergadering uitgenoodigd op Woensdag 20 Mei a.s., 's voormiddags elf uur, in de Herberg van F. LIEZENGA te **Giekerk**, ter bespreking van alsdan aan de orde te stellen punten, welke een definitieve oprichting der Vereeniging moeten voorafgaan.

'T VOORLOOPIG BESTUUR.

Leeuwarder Courant 1896-06-20

Tietjerksteradeel, 18 Juni. In eene heden te **Giekerk** gehouden vergadering is besloten tot oprichting van eene coöperatieve stoom-zuivelfabriek voor Trijnwouden en omstreken.

Leeuwarder Courant 1898-04-25

Te Leeuwarden is gisteren de akte van oprichting geteekend van eene opgerichte zuivel-export-vereening voor Friesche coöperatieve zuivelfabrieken.

Aanvankelijk zijn als leden toegetreden de fabrieken te Akkrum, Marssum, Barthleiem, Achlum, Dronrijp en **Giekerk**.

Leeuwarder Courant 1898-06-10

METSELAARS dadelijk gevraagd san de **Zuivelfabriek te Giekerk**. Hoog loon.

*Directeur en personeel van de coöperatieve zuivelfabriek De Trynwâlden te Giekerk
(27 juli 1899)*

Bron: Boek Erfen Wereld - 1959

Leeuwarder Courant 1897-11-01

BOTERHANDEL.

Eenige Coöperatieve **Zuivelfabrieken** in Friesland zijn genegen hunne Boter te plaatsen door bemiddeling van een **BOTERHANDELAAR**, in het bezit van uitgebreide connectiën, zoowel binnen- als buitenlandse (geen commissiehandel).

Informatiën te verkrijgen bij
K. ERIKS AZN., **Giekerk**, en
J. R. KUPERUS, Akkrum.

Leeuwarder Courant 1898-07-11

Jaarlijksche Vergadering

van Leden der COÖPERATIEVE STOOMZUIVELFABRIEK **TRIJN WALDE en OMSSTREKEN** te **Giekerk**, bij SEMLER te Zwartewegsend, op 13 Juli a.s., des v.m. 10 uur.

Deze Vergadering is toegankelijk voor Obligatiehouders van bovengenoemde Fabriek.

Leeuwarder Courant 1900-07-13

LEEUWARDEN, 12 Juli.

Stadsnieuws.

Op de vergadering van zuivelfabrieksarbeiders, gehouden den 8^{en} dezer in het café van den heer Tolsma alhier, waren van de 80 aangesloten fabrieken 16 vertegenwoordigd.

Na aanneming van het ontworpen reglement werd overgegaan tot het benoemen van een definitief bestuur, dat thans als volgt is samengesteld: M. Kalsbeek te Warga, pres.; J. Stienstra te Leeuwarden, secr., en J. Advocaat te Irnsum, penn. Als plaatsvervangend bestuurslid werd benoemd K. Postma te **Giekerk**.

Besloten werd o. m. een verzoekschrift te zenden aan de besturen van **zuivelfabrieken**, om aan het personeel om de acht dagen een vrijen dag te verleen.

Leeuwarder Courant 1922-02-04

BEHEERDER.

Door de COÖP. **ZUIVELFABRIEK**
„**TRIJSWALDEN**“ te **Giekerk** wordt
een **BEHEERDER** gevraagd.

Salaris f. 2500 plus $\frac{1}{4}$ pct. van het uit-
betaald melkgeld met premievrije ouder-
doms- en weduwenverszekering.

De instructie ligt ter inzage aan het
KANTOOR van de zuivelfabriek en van
den Bond van Coöp. Zuivelfabrieken te
Leeuwarden.

Sollicitatiestukken in te zenden vóór
14 Februari a.s. aan den voorzitter **H.**
TH. OOSTENBRUG te **Rijperkerk**.

Geen persoonlijk bezoek.

Leeuwarder Courant 1930-12-03

LAATSTE BERICHTEN.

Op weg naar de fabriek te Giekerk verdronken.

Hedenochtend gebeurde te Giekerk een droevig
ongeluk, waarbij een opdraaend werkman het
leven verloor. De 50-jarige Anne Elzinga, arbei-
der aan de **zuivelfabriek** te **Giekerk**, ging heden-
ochtend omstreeks halfzes op weg naar de
fabriek, waar om 6 uur de werkzaamheden be-
ginnen.

Daar de man om 6 uur niet present was en men
geen bericht had ontvangen, maakte men zich
ongerust. Om halfzeven ontdekten voorbijgan-
gers, dat hij in een sloot langs den weg lag. Men
hielp den man op het droge en bracht hem thuis,
doch toen de dokter kwam was Elzinga reeds
gestorven.

Leeuwarder Courant 1932-09-05

Concentratie in het zuivelbedrijf.

Giekerk, 5 September. Reeds eenigen tijd bestonden er plannen om de **zuivelfabriek** „Bartlehiem” op te heffen en de melk dan te verdeelen over „Trynwalden” en Stiens.

Naar we vernemen, is er thans besloten de plannen door te zetten.

De melkaanvoer zal in **Giekerk** belangrijk stijgen, aangezien er in „Bartlehiem” in 1931—1932 aangevoerd werd 5,259,868 K.G. melk.

De fabriek in Bartlehiem zal stopgezet worden. De directeur gaat zijn beroep verwisselen met dat van veehouder.

Leeuwarder Courant 1932-11-14

Plotselinge dood.

Rijperkerk, 12 November. Hedenmiddag deed de echtgenoot van den heer H. Sikma alhier een vreeselijke ontdekking. Haar man was al eenigen tijd niet in huis geweest. Maar ze maakte zich heelemaal niet ongerust. Dat gebeurde wel meer. Misschien was hij hier of daar een buurpraatje gaan maken. Toch ging ze eindelijk eens kijken. Wie beschrijft haar schrik, toen ze haar man ontzield naast het kippenhok zag liggen. Een hartverlamming had blijkbaar een einde aan zijn leven gemaakt.

De overledene was 59 jaar en centrifugist aan de **zuivelfabriek** te **Giekerk**.

**TH. M. TH. VAN WELDEREN BARON
RENGERS 70 JAAR.**

**Bevorderd tot Commandeur in de Orde van
Oranje Nassau.**

Het oud-lid van de Eerste Kamer Th. M. Th. van Welderen baron Rengers te 's Gravenhage is Zaterdag 70 jaar geworden. Een groot aantal bloemstukken en verscheidene telegrammen en brieven van gelukwensch werden hem op dezen dag toegezonden. Des namiddags werd te zijnen huize een receptie gehouden, welke zeer druk werd bezocht. Daar verschenen o. a. de Commissaris der Koningin in Zuid-Holland, minister van Staat jhr. mr. dr. H. A. van Karnebeek en de buitengewone gezant mr. R. J. H. Patijn.

De minister van Buitenlandsche Zaken, jhr. mr. de Graeff, die het voornemen had den heer Rengers een bezoek te brengen, was wegens griep verhinderd daaraan gevolg te geven, doch heeft den jubilaris schriftelijk meegedeeld, dat het de Koningin behaagd had, den heer Rengers te bevorderen tot Commandeur in de Orde van Oranje-Nassau.

In dankbare herinnering.

Men schrijft ons uit Trynwâlden:

Zaterdag gaf Trynwâlden voor de tweede maal in één week door vlaggetoof en wat dies meer zij een recht feestelijken indruk. Gold zulks den eersten keer den drang om uiting te geven aan blij meegevoel met het heugelijk gebeuren in den Haag, nu betrof het een man, die, al toeft hij niet meer in ons midden, niettemin door talrijk velen in hooge eere wordt gehouden.

De heer Th. M. Th. van Welderen baron Rengers bereikte Zaterdag den leeftijd van zeventig jaren en dat was voor Trynwâlden een recht welkome gelegenheid om reeds vroeg in den morgen de vaderlandsche driekleur naar buiten te brengen. Hoog wap-

De heer Th. M. Th. van Welderen baron Rengers bereikte Zaterdag den leeftijd van zeventig jaren en dat was voor Trynwâlden een recht welkome gelegenheid om reeds vroeg in den morgen de vaderlandsche driekleur naar buiten te brengen. Hoog wapperde de vlag van den grooten korenmolen der familie Mulder te **Giekerk**, den grooten molen die heel den omtrek domineert. lustig woei zij van het dak der massale zuivel-fabriek. **En in al de kerk-dorpen is dat voorbeeld gevolgd, doch door Oenkerk wel zeer in het bijzonder.**

Evenals heel Friesland heeft Trynwâlden toch wel in de eerste plaats recht veel aan den heer Rengers te danken. Op zijn initiatief en door zijn arbeid werd de coöperatieve stoom-zuivelfabriek te **Giekerk** gesticht, een van de eerste in de provincie, werd de vlasfabriek te Molenend het aanzijn gegeven en een spaar- en voorschotkas in het leven geroepen, welke alras van uitnemende waarde bleek voor handel en bedrijf van inwonenden uit heel den omtrek. Er is door een en ander in veel een ommekeer gekomen, ommekeer en verandering ten goede waaraan de naam van den heer Rengers onafscheidelijk verbonden blijft.

Om deze en om tal van andere redenen zijn Zaterdag in Trynwâlden de vlaggen ontplooid. Moge he t achterna blijken, dat voor den jubilaris een recht heugelijke verjaardag is weggelegd geworden en stellig is het aller wensch, dat komende jaren geestelijk en lichamelijk welzijn voor hem nog lang tot bestendinging brengen.

Leeuwarder Courant 1938-03-28

Ongeval met melkwagen

Rijperkerk, 26 Maart. Gisteren in den namiddag was de melkrijder E. de Vries van hier bezig bussen op te halen voor de zuivelfabriek te Giekerk, toen zijn paard voor een vrachtauto schrikte. De voerman raakte in de leidsels verward, struikelde en kwam met de wielen in aanraking. Zijn hoofd werd op drie plaatsen zóó ernstig verwond, dat dr. Schuit, van **Giekerk**, de wonden moest komen hechten.

Het paard draafde onbestuurd verder, maar bleef staan op de plaatsen, waar het gewoon was te pleisteren voor het op- en afladen van melkbussen.

Leeuwarder Courant 1940-10-31

40 JAAR BOTERMAKER

Giekerk, 31 October. Vandaag is het 40 jaar geleden, dat de heer A. van Ruiten, eerste botermaker aan de Coöperatieve **Zuivelfabriek „Trijnwâlden en Omstreken“**, zijn loopbaan in de zuivelindustrie begon.

De eerste 15 jaren was de jubilaris werkzaam in de **zuivelfabriek** te Wommels en in die te Warns. In de laatste fabriek was hij eerste botermaker, toen hij in 1915 te **Giekerk**, zijn tegenwoordige standplaats, werd benoemd.

Den eersten November zal het dus tevens 25 jaar geleden zijn, dat van Ruiten hier ter plaatse werkzaam is geweest.

Een dubbel jubileum dus; de jubilaris vindt, dat hij thans plaats moet maken voor een jongeren kracht. Hij gaat met vervroegd pensioen de fabriek en dus zijn werkkring verlaten. Vandaag is van Ruiten voor het laatst werkzaam tusschen zijn kameraden. Zij allen zullen zich nog lang de prettige samenwerking met den thans gepensionneerden eersten botermaker herinneren.

Leeuwarder Courant 1948-10-02

Inbraak in de zuivelfabriek

„Trynwâlden“

Directeur in zijn slaapkamer
vastgebonden

Vannacht is er ingebroken in de Coöp. Zuivelfabriek „Trynwâlden“ te Giekerk. Twee dieven overvielen de directeur, de heer W. J. Schenk, in zijn slaapkamer, waar een worsteling ontstond. De directeur moest echter het onderspit delven; de inbrekers bonden zijn handen en voeten vast en stopten hem een prop in de mond. Zij maakten zich vervolgens meester van de sleutel van het kantoor en namen de kas mee.

De dieven hebben zich door een venster toegang verschaft tot de directeurswoning en zich naar de slaapkamer begeven met het doel de sleutel te bemachtigen. De directeur werd bij de worsteling nogal toegetakeld en liep ook verwondingen op doordat men zijn handen en voeten bond. De kas, die de inbrekers uit het kantoor meenamen, bevatte ongeveer 4000 gulden, die bestemd waren voor de uitbetaling van het loon aan de arbeiders en de melkrijders.

De huishoudster van de heer Schenk, die wakker werd van het lawaai in huis, ontdekte de aan handen en voeten gebonden directeur in zijn slaapkamer en waarschuwde de politie. De inbrekers waren toen echter al gevlogen.

Tussen Flie en Lauwers Zuivelarbeider te Giekerk in arrest

„Wij zijn verkeerd ingelicht”
zeiden de dieven

De politie is het gehele weekeinde bezig geweest met het onderzoek naar de daders van de overval op de coöp. zuivelfabriek „Trynwâlden” in Giekerk. Het onderzoek, dat wel uitwees, dat de twee inbrekers goed op de hoogte moeten zijn geweest met de gang van zaken en de weg in het bedrijf, heeft er toe geleid, dat een ongetrouwde zuivelarbeider van de fabriek in arrest is genomen en in Leeuwarden werd ingesloten.

Toch bleken de informaties van de heren dieven nog niet volledig te zijn, want hoewel zij met een buit van ongeveer 4000 gulden gingen strijken, hadden zij verwacht meer te vinden. De heer Schenk, die met zijn eigen, aan repen gescheurd laken werd gebonden en anderhalf uur lang bewaakt werd door een van de inbrekers (die nog wel zoveel menselijkheid toonde, dat hij zijn slachtoffer liet drinken) deelde zijn belagers echter mee, dat zij de verkeerde week hadden uitgezocht, omdat het melkgeld om de veertien dagen wordt uitbetaald. „Dan zijn wij verkeerd ingelicht”, constateerden de overvallers met spijt. Wij vernemen, dat de buit zeker een 80.000 gulden zou hebben bedragen, wanneer het melkgeld

inderdaad in de kluis aanwezig was geweest. De beide dieven hebben uit de vestibule verder nog twee fietsen meegenomen, waarop zij de plaat gepoetst hebben. Daardoor ook konden de speurhonden van de rijkspolitie weinig uitrusten.

Voor de oorlog was het de gewoonte, dat het gebouw werd bewaakt gedurende de nacht van Vrijdag op Zaterdag als het melkgeld voor uitbetaling gereed was. Na de bevrijding heeft men deze voorzorgsmaatregel afgeschaft, doch het voorval van Zaterdagnacht bewijst, dat het (helaas) nog geen luxe geworden is.

De raad van Menaldumadeel nam afscheid van de gemeentesecretaris, de heer H. Siderius, die de gemeente 26 jaar in deze functie diende. Hij werd toegesproken door burgemeester Torensmâ, die hem namens de raad een staande klok en een schilderij van de boerderij, waarin de heer Siderius geboren werd, aanbod en hem complementeerde met zijn koninklijke onderscheiding. — Burgemeester, wethouders, raadsleden en de waarnemend architect van Haskerland hebben een inspectietocht door hun gemeente gemaakt, waarbij verschillende objecten werden bezocht, zodat ze bij de discussies in de raad goed beslagen ten ijs kunnen komen

Tussen Flie en Lauwers

Zuivelarbeider vrijgelaten

De zuivelarbeider van de coöp. zuivelfabriek „Trynwâlden” te Giekerk, die in verband met de diefstal in arrest gesteld was is weer op vrije voeten gelaten. Hij heeft zijn werk in de fabriek hervat.

De beide daders van de inbraak te **Giekerk** aangehouden

Twee „zware jongens” uit Leiden die nog veel meer op hun geweten hebben

Na drie weken ijverig speuren heeft de Rijkspolitie van de groep Tietjerkstedeel, in nauwe samenwerking met de recherche van de Rijkspolitie van het district Leeuwarden en met de hulp van de recherche van de gemeentepolitie van Leeuwarden klaarheid weten te brengen in de inbraak, die in de nacht van 1 op 2 October is gepleegd in de zuivelfabriek „Trynwälden” te **Giekerk**. Gisternacht heeft men in Leiden de beide daders gearresteerd, twee „zware jongens”, die juist een tijd achter de tralies hadden gezeten voor veertien inbraken in Wassenaar. In de gevangenis hadden zij contact gekregen met een paar Friese „collega's” en dat schijnt er de reden van te zijn geweest, dat zij Friesland tot operatieterrein kozen.

De politie en de recherche hebben lange tijd voor een raadsel gestaan; elk spoor ontbrak: er was — buiten de directeur, de heer W. J. Schenk — geen enkele getuige, de dieven lieten alleen een oude sok achter (waarmee zij de directeur de mond snoerden....), maar dat leverde niets op, vingerafdrukken werden niet gevonden. Intussen nam de onrust op het platteland toe, doordat

men zich — vooral bij de **zuivelfabrieken** — niet veilig meer voelde en dit was voor de politie en recherche een aansporing te meer om dag en nacht met het onderzoek door te gaan. Een groot aantal sporen in het hele land werd gevolgd, zonder resultaat evenwel. Totdat men Donderdag in Kimswerd een draad in handen kreeg. Daar was een getuige, die contact had gehad met een paar Hollanders van minder goede reputatie.

Na langdurig zoeken kon worden vastgesteld, dat een paar dagen voor de inbraak een paar Leidenaren naar Friesland waren gekomen om de situatie in dit gewest te verkennen. Van Kimswerd uit begonnen ze met de operatie: per bus ging het naar **Giekerk**, waar ze de **zuivelfabriek** in ogenschouw namen en 's nachts hun slag sloegen. Men kent de geschiedenis: de directeur werd in zijn slaapkamer overvallen en gebonden en met een buit van om en de bij de vierduizend gulden poetsten ze de plaat. Op de fietsen van de directeur en zijn huishoudster (het slot van de herenfiets moest eerst nog verbroken worden) reden zij in razend tempo terug naar de uitvalsbasis Kimswerd. Vlakbij Harlingen werden de fietsen in een vaart gedeponeerd en nadat de kleren van de heren, die uitpilden van zinkgeld en bankbiljetten, in Kimswerd weer in orde waren gebracht, werd de reis naar Leiden voortgezet. Daar heeft men hen gisternacht aangehouden. De maskers werden teruggevonden en de fietsen werden opgevestigd.

De beide heren, die uit a-sociale gezinnen komen en een groot deel van hun leven achter de tralies doorbrachten, zijn nu in het Huis van Bewaring te Leeuwarden opgesloten. Men vond bij hen een revolver met zes scherpe patronen, die zij naar alle waarschijnlijkheid bij zich droegen, toen zij **Giekerk** met een bezoek vereerden. De directeur mag van geluk spreken, dat hij zich niet meer verzet heeft...

Men vermoedt, dat er door deze arrestatie nog enkele andere grote inbraken in het Noorden des lands tot klaarheid kunnen worden gebracht.

Het is gebleken, dat de zuivelarbeider te **Giekerk**, die in verband met deze inbraak aanvankelijk aangehouden was, niets met deze zaak te maken had.

Overval te **Giekerk**

Daders hebben bekend

Naar aanleiding van de arrestatie van de gebroeders V., inzake de roofoverval op de directeur van de zuivelfabriek te **Giekerk**, kan nog worden medegedeeld, dat de daders thans een volledige bekentenis hebben afgelegd.

Tevens werd nog een derde verdachte in deze zaak aangehouden, n.l. een zekere S., wonende te Kimsward.

Rechtbank Leeuwarden

Uitspraak in zaak-**Giekerk**

Gisteren werd uitspraak gedaan in de „zaak **Giekerk**.” De gebroeders V., die begin October inbraken in de Coöp. Zuivelfabriek „Trynwälden” te **Giekerk**, werden resp. veroordeeld tot 6½ en 8 jaar gevangenisstraf met aftrek. De eis luidde tegen ieder 7 jaar. D. S. te Kimsward, de tipgever, tegen wie 2 jaar met aftrek was geëist, werd veroordeeld tot 3 jaar met aftrek.

Gerechtshof Leeuwarden

De roofoverval te **Giekerk**

Het Leeuwarder Gerechtshof deed vanmorgen in hoger beroep uitspraak in de zaak tegen de plegers van de roofoverval in de Coöp. Zuivelfabriek „Trynwälden en Omstreken”, waarbij de buit ruim 4000 gulden bedroeg.

De 26-jarige kok W. V. te Leiden werd veroordeeld tot acht jaar, zijn broer, de 24-jarige banketbakker L. V. te Leiden tot 6½ jaar, beiden overeenkomstig het vonnis van de Rechtbank.

De tipgever, de 23-jarige landarbeider D. S. te Kimsward kreeg twee jaar. Het vonnis van de Rechtbank luidde drie jaar gevangenisstraf.

Rechtbank Leeuwarden

De „zaak **Giekerk**” berecht

Zoals wij in een deel onzer editie van gisteren reeds konden melden eiste de officier van justitie tegen de 23-jarige L. V., banketbakker te Leiden en diens 26-jarige broer W. V., kok te Leiden, ieder 7 jaar gevangenisstraf met aftrek, in verband met de door hen in de nacht van 1 op 2 October j.l. gepleegde roofoverval in de coöp. zuivelfabriek „Trynwälden” te **Giekerk**. Tegen de „tipgever”, de 22-jarige landarbeider D. S. te Kimsward luidde de eis twee jaar met aftrek.

De drie heren waren in de strafgevangenis met elkaar in kennis gekomen en de gebroeders V. maakten van de relatie met S. gebruik om ook in Friesland eens een kraakje te doen. Volgens de inlichtingen van S., die melkrijder bij de fabriek was geweest, zou het melkgeld ten bedrage van ong. f 50.000 in de nacht van 1 op 2 October wel aanwezig zijn. De broers togen die nacht, gewapend met een situatietekening van de ligging der fabriek op pad. Het licht in de slaapkamer van de directeur, die slechts met een huishoudster in het fabrieksgebouw woont, was een goede aanwijzing. Het kostte weinig moeite door het boren van een paar gaten in de openslaande deuren naar binnen te komen en V. ging direct met zijn broer naar boven, naar de kamer van de directeur, die inmiddels te bed lag. Van beide kanten paktten zij de heer W. J. Schenk aan, bonden hem en voorzagen hem van een prop in de mond. Toen W. naar beneden ging om „even” het geld te halen werd het L. wat te erg; hij liet de heer Schenk een beetje water drinken.

De buit bedroeg „slechts” f 4200 en dat viel de heren wel wat tegen. Aan D. S. vertelden ze daarom maar dat ze maar f 2000 hadden gevonden en daar kreeg hij 10 pct. van. Weer f 200 verdiend.

De officier van justitie memoreerde het onbehagen en de verontwaardiging welke deze zaak in Friesland heeft gewekt. Dank zij het uiterst knappe recherche-werk van de Rijkspolitie konden de daders spoedig worden geknipt, aldus de officier. De jongens hebben de inbraak met een grote deskundigheid en een koele brutaliteit gepleegd. Hij requireerde de verdachten te veroordelen tot zeven jaar gevangenisstraf met aftrek.

De behandeling van de zaak tegen D. S. leverde geen nieuwe gezichtspunten op. Tegen hem luidde de eis twee jaar met aftrek. Uitspraak over 14 dagen.

Leeuwarder Courant 1951-12-05

P. G. van der Veen ter aarde besteld

In **Giekerk** is ter aarde besteld het stoffelijk overschot van de heer P. G. van der Veen, een van degenen, die in het dorp de Coöp. **Zuivelfabriek** „Trynwâlden” hebben opgericht.

De heer Van der Veen, die vroeger veehouder was, heeft in **Giekerk** een rol van betekenis vervuld. Hij was o.m. bestuurslid van de **zuivelfabriek**, van enkele waterschappen en van de begrafenisvereniging. Zijn laatste levensjaren bracht hij door op „Talma Hoeve” in Veenwouden.

Leeuwarder Courant 1956-03-15

Wisselende directies in zuivelindustrie

Als opvolger van de heer W. J. Schenk als directeur van de coöp. zuivelfabriek in **Giekerk** is benoemd de directeur van de fabriek in Makkinga, de heer R. Codello.

Het bestuur van de grootste coöperatieve zuivelfabriek van Friesland, de fabriek in **Workum**, heeft een voordracht gemaakt om te voorzien in de vacature, die door het vertrek van de heer R. A. **Bouma** als directeur zal ontstaan. Op de alfabetische voordracht staan de heren: M. Beetstra, Olterterp, G. Bremer, Hemelum en H. Wiarda, St. Nicolaasga.

De zuivelfabriek te **Hemelum** heeft een grondige verbetering ondergaan. De leden bezoeken de fabriek nu in groepen om de verbouwde pekeldelder en het veranderde pakhuis te bezichtigen.

De coöp. zuivelfabriek in **Oldeberkoop** vierde haar zestigjarig bestaan. Het feit is in kleine kring met bestuur, directie, leden en personeel gevierd. Voorzitter J. B. Hof herinnerde aan de betekenis van meester Bezema voor de fabriek. De fabriek heeft in de loop der jaren f. 40.000,— subsidie gegeven om de wegen te verbeteren teneinde de aanvoer van de melk te vergemakkelijken.

Leeuwarder Courant 1954-12-03

De heer W. J. Schenk te **Giekerk** 40 jaar fabrieksdirecteur

Op 1 December was het veertig jaar geleden, dat de heer W. J. Schenk, beheerder der Coöp. **Zuivelfabriek** te **Giekerk**, tot directeur werd benoemd. Van deze jaren is hij bijna 33 in **Giekerk** geweest. In een speciale bestuursvergadering schetste de voorzitter der fabriek, de heer D. K. de Boer, van welke grote betekenis de heer Schenk voor de zuivel, in 't bijzonder voor **Giekerk** was geweest. Namens het bestuur werd de directeur een rooktafel aangeboden.

Leeuwarder Courant 1961-05-10

R. Soldaat veertig jaar bij CZ „Trynwâlden”, **Giekerk**

De heer R. Soldaat uit Rijperkerk is veertig jaar werkzaam geweest bij de melkcontrole aan de Coöperatieve zuivelfabriek „Trynwâlden” te **Giekerk**. Het bestuur en de directie van de fabriek feliciteerden de jubilaris en overhandigden hem een enveloppe met inhoud. De gehele dag wapperde de Nederlandse vlag op het fabrieksterrein.

Leeuwarder Courant 1965-05-10

W. J. Schenk (75) – oud-zuivelkoöperator – overleden

Na een ziekte van enkele maanden is op Hillama-state te Bergum overleden de heer W. J. Schenk, oud-direkteur van de koöperatieve **zuivelfabriek** te Giekerk en oud-voorzitter van de Frico. De heer Schenk, die in Schagen (NH) is geboren, is 75 jaar geworden. Na zijn pensionering in 1956 vertrok hij uit Friesland, maar hij keerde al gauw terug naar Friesland en vestigde zich in Bergum. Hij kwam in 1914 als direkteur in Holwierde, waarna hij vervolgens als zodanig optrad bij de fabrieken in Ried, Tzum en **Giekerk**. In 1922 kwam hij naar **Giekerk**. De heer Schenk was een koöperator in hart en nieren en op en top een kaasman. Hij genoot het vertrouwen van velen, hetgeen ook leidde tot zijn bestuursfunctie bij de Frico. Hij werd daar in 1935 in het bestuur gekozen, waarna hij in 1943 voorzitter werd. Deze functie behield hij tot 1955. In de Friese Zuivelbond had hij zitting in verschillende kommissies, die zich met de kaas bezig hielden, o.a. wat betreft de kaasafzet en de machinale kaasbereiding.

Zuivelfabriek Birdaard besluit tot likwidatie

Rhaladyk steekt spaak in wiel bij melkverdeling voor Giekerk

De boeren van de koöperatieve zuivelfabriek te Birdaard hebben gister besloten tot likwidatie van de fabriek. Het besluit werd genomen met 349 tegen negentien stemmen. De Friese Zuivelbond kwam in deze vergadering voor de stemming met een plan tot verdeling van de melk, 9,5 miljoen kg, over de omliggende fabrieken, zulks op basis van de wensen van de boeren. In eerste instantie zouden de fabrieken in Leeuwarden en Marrum (Fresla) ongeveer vijf miljoen kg krijgen, Betterwird bijna twee, Rinsumageest ruim een en Giekerk ook ruim een miljoen.

De boeren hebben in meerderheid gekozen voor Leeuwarden en Marrum, die de grootste fabrieken hebben met samen ruim veertig miljoen kg melk. Betterwird heeft ongeveer twintig, Rinsumageest 4,5 en Giekerk ruim veertien mil-

joen kg. Het bleek gisteravond, dat een aantal boeren op hun beslissing inzake de fabriek, waarbij zij zich willen aansluiten is teruggekomen in verband met het melktransport, zodat het nog niet zeker is of Giekerk zijn miljoen er bij zal kregen. De moeilijkheden ontstonden gisteravond in de vergadering, toen bleek, dat de kommissie voor de grensregelingen zijn beslissing had gebaseerd op een volledig gebruik door zware melkauto's van de Rhaladyk. De boeren, die aan die weg wonen, hebben deze partikulier in onderhoud en verzetten zich tegen het zware transport langs deze weg. Zij willen nu met hun melk naar Leeuwarden, waardoor ook voorkomen zou worden, dat melkauto's van verschillende koöperaties langs dezelfde weg zouden rijden.

Leeuwarder Courant 1967-09-22

Vier Leeuwarders stalen kaasvormen in **Giekerk**

Drie kooplleden en een ijzervlechter uit Leeuwarden hebben bekend voor enkele duizenden guldens aan kaasvormen te hebben gestolen bij de coöperatieve **zuivelfabriek** „Trynwâlden en omstreken” te **Giekerk**. De 37-jarige D. J., de 29-jarige J. L. en de vijftigjarige S. D. zullen vandaag voor de officier van justitie in Leeuwarden worden geleid. De 25-jarige ijzervlechter J. F. blijft nog enkele dagen in het politiebureau in Quatrebras. Hij zal waarschijnlijk volgende week worden voorgeleid.

Vier avonden in het eind van augustus brachten de mannen een bezoek aan **Giekerk**. Zonder veel moeite konden zij hun prooi bereiken, want de vormen, die in reserve werden gehouden, lagen open en bloot op het terrein achter de fabriek. Voor het vervoer werd soms van een vrachtauto gebruik gemaakt. Antiquairs in en buiten de provincie behoorden tot hun afnemers.

Zuivelfabriek

Giekerk praat met Dokkum

LEEUWARDEN — De besturen van de coöperatieve **zuivelfabrieken** Noord-oostergo te Dokkum en Trynwâlden in Giekerk onderzoeken de mogelijkheden om tot een **fusie** te komen.

De fabriek in Giekerk maakt diët-kaas en kleine kazen voor de Frico. Het is een arbeidsintensieve produktie, hetgeen betekent dat het onkostencijfer van de fabriek snel omhoog gaat. Om beter toegerust te zijn voor de toekomst zocht het bestuur van de fabriek eerst contact met de zuivelcoöperatie De Takomst te Wolvega. De fusievoorstellers werden in eerste aanleg door de leden verworpen. Over 1975 kwamen bij Giekerk slechte bedrijfsresultaten aan het licht; bij nieuwe onderhandelingen tussen Giekerk en De Takomst ontstonden misverstanden, die tot een afbreker van de onderhandelingen leidden.

De fabriek in Dokkum ontvangt dit jaar ongeveer 83 miljoen kg melk, er die in Giekerk 23 miljoen. De fusiebesprekingen zullen niet tot ontslag leiden. Over de toekomst van de fabriek in Giekerk staat bij een **fusie** niets vast. Wat dat betreft zal Dokkum geen enkele toezegging doen, dat de fabriek zal doordraaien.

Bij „De Trynwâlden” in Giekerk: *Romke Soldaat bekijkt de melk al vijftig jaar*

Romke Soldaat te Rijperkerk is een halve eeuw in dienst van de coöperatieve zuivelfabriek „De Trynwâlden” in Giekerk. Een jubileum, dat in de toekomst steeds minder gevierd zal kunnen worden, omdat de leerplichtige leeftijd al aardig hoger is komen te liggen dan veertien jaar, een leeftijd waarop de heer Soldaat — en met hem nog verscheidene anderen van zijn generatie — zijn deelneming aan het produktieproces is begonnen.

Veertien jaar was de heer Soldaat dus, toen hij zijn werk aan de fabriek in Giekerk begon. Als monsternemer en dat betekende, dat er lange dagen gemaakt moesten worden. „Moarns om fjouwer ûre stienen wy by de boer, dat duorre oant tolve ûre en de middeis om fjouwer ûre gie it wer oan...” Dat was trouwens nog niet alles, want de jonge Romke Soldaat moest drie avonden in de week ook nog op de fabriek werken om monsters te nemen bij de melkontvangst. „Wy makken doe wol sawntich oant fiifensawntich ûren yn’e wike”.

Niettemin was het een begeerde baan. „Us mem sei, doe’t ik by it fabryk komme hoe jonkje, nou bist foar dyn libben ûnder de pannen”. En dat is waar gebleken, want als de pensioengerechtigde leeftijd zal zijn bereikt, heeft de heer Soldaat nooit ergens anders gewerkt dan voor de fabriek, waar hij zijn loopbaan begon. Dat wil niet zeggen, dat hij gedurende zijn hele loopbaan monsternemer is gebleven, want de jonge Soldaat wilde wel wat meer bereiken.

Hij volgde cursussen voor melkcon-

kursus, zo genoemd naar de rijksveeteeltconsulent, die toen in Friesland stond. Alleen dat diploma werd erkend door het Fries Rundvee Stamboek. Dat was de heer Soldaat niet genoeg, hij volgde ook de cursus van de Bond van Coöperatieve Zuivelfabrieken in Friesland, wat hem het recht gaf mee te doen aan het examen van de Federatie van Nederlandse Zuivelfabrieken. „Dan wie ik oeral foar klear”.

Maar toen de heer Soldaat eindelijk zijn diploma's op zak had en de leeftijd had bereikt dat hij ergens leiding zou kunnen geven, zat Nederland midden in de crisistijd en voor elke opengevallen plaats waren er wel tweehonderd sollicitanten. En wie een baan had, bleef waar hij was. Zo ook Romke Soldaat, die daar trouwens nooit spijt van heeft gehad. „Ik haw it hjir wol nei it sin hawn. En as it wer moast, dan soe ik dochs wol de selde wei wer gean...” In Giekerk heeft de heer Soldaat het gebracht tot chef-melkcontroleur, hetgeen betekent dat hij de administratie van de melkcontrole voert en in het gebied van de fabriek de administratie verzorgt voor de veeziektebestrijding. Wat dit betreft is de fabriek de uitvoerende organisatie van de Gezondheidsdienst voor Dieren in Friesland.

Velen zullen vanavond van de gelegenheid gebruik maken om de jubilaris in café De Viersprong in Giekerk geluk te wensen. Want al heeft hij als ieder mens zijn eigenaardigheden, „hy hat wol koartswyl en elkenien yn it fabryk hat oer't algemien wol waerdearring foar

ROMKE SOLDAAT

Leeuwarder Courant 1971-11-11

1896

1971

Dit jaar herdenkt de

Coöperatieve **Zuivelfabriek**
„Trynwâlden en Omstreken”

te **Giekerk** het

75-jarig bestaan

Het bestuur houdt daartoe voor belangstellenden

EEN RECEPTIE

op dinsdag 16 november a.s. 's avonds om 8 uur
in café „De Viersprong” te **Giekerk**

Namens het bestuur:
R. van der Steege, voorzitter
D. Wijbenga, secretaris

Vele initiatieven in zuivel

Zuivelfabriek Giekerk bestaat 75 jaar

drijvende kracht Baron Rengers

GIEKERK — De coöperatieve zuivelfabriek „Trynwâlden en Omstreken” te **Giekerk** vierde onder grote belangstelling het 75-jarig bestaan van de fabriek met een receptie in „De Viersprong” te **Giekerk**. De fabriek heeft gedurende 75 jaar haar zelfstandigheid bewaard en is in het Frico-concern ingeschakeld voor de bereiding van speciaalprodukten in de kaasmakerij.

Er was een grote toeloop naar de receptie en verschillende sprekers grepen de gelegenheid aan om de bijzondere rol van **Giekerk** in de Friese zuivelcoöperatie in het licht te brengen. Verscheidene malen heeft **Giekerk** initiatieven genomen, die mede het gezicht van de Friese zuivelcoöperatie hebben gevormd. Een drijvende kracht achter de fabriek en achter vele initiatieven is M. Th. van Welderen baron Rengers geweest, wiens betekenis voor de fabriek en voor Friesland door de voorzitter van de fabriek de heer R. van der Steege, en de directeur, de heer R. Comello, nog eens gememoreerd werd.

In 1896 besloten vijftien boeren in Trynwâlden op instigatie van baron

Rengers tot de oprichting van de fabriek. Zij bouwden voor 80.000 gulden de eerste stoomzuivelfabriek met elektrische verlichting. Dat gebeurde in een tijd, waarin de ontwikkeling evenals nu stormachtig was, aldus de heer Van der Steege. Hij meende, dat de fabriek in **Giekerk** nog vele jaren dienstbaar kan zijn aan een optimale verwerking van de melk.

De heer Comello, de vierde directeur in **Giekerk** na Eriks, Piersma en Schenk schetste de ontwikkeling van de fabriek in de loop der tijden, die begon met een aantal boeren, die buiten hun eigen bedrijf stapt en besloten „industriële ondernemer” te worden. Hun optreden werd met misprijzen begeleid, maar

met de adviezen van de „jonker”, die aandrang op snelle afschrijving, hebben ze het geklaard. De boeren verkeren ten aanzien van de zuivelcoöperatie op het ogenblik weer in een situatie, waarin ze industrieel ondernemer moeten zijn. Er wordt gesproken over één exploitatie van de zuivelindustrie. De besluiten daarover kunnen niet meer jaren op zich laten wachten.

In **Giekerk** staat nu een modern ingerichte fabriek, die op het einde van dit jaar voor 2,5 ton op de balans staat, aldus de heer Comello. Die fabriek

ontvangt achttien miljoen kg melk. In de fabriek worden acht tot negen soorten kaas gemaakt, soms in kleine hoeveelheden, maar ze passen in het assortiment van de Frico. Deze produkten zijn niet geschikt om in grote geautomatiseerde fabrieken gemaakt te worden. „Wy kinne meiinoar noch in soad ut 'e wei sette”, zei de heer Comello, „as wy net bang wurde fan ússels”.

Tijdens de receptie voerden nog enkele sprekers het woord. De heer P. Oosterhof, voorzitter van de Friese CCF, Friesland Bank, Stremselfabriek, Zuivelbond en de Verzekeringsfondsen, de heer A. Elzinga van Roodkerk, die uit familiepapieren iets uit de geschiedenis van de zuivelcoöperatie opdiepte, de heer O. Zwart namens de vereniging van directeuren, de voorzitter van Noordoostergo, de heer E. van der Kolk, namens de buurfabrieken, de heer W. Th. Zwart, als oudlid, riep op tot saamhorigheid en nieuwe bezieling, en de heer Folkert van der Meer namens de bonden, waarin de zuivelbewerker georganiseerd zijn. De sprekers kwamen doorgaans niet met lege handen en hun wensen ten aanzien van de toekomst van de fabriek of de vereniging betroffen een lang leven.

Giekerker kaasfabriek duikt in specialiteiten

(Van een onzer redacteuren)

GIEKERK — Rinse Comello is de vijftigjarige directeur van de coöperatieve zuivelfabriek in Giekerk. Hij komt uit het dorp Beetsterzwaag, dat de laatste jaren een geheimzinnige aantrekkingskracht heeft op gepensioneerde zuiveldirecteuren, die er hun bungelows laten zetten. Beetsterzwaag is een wat mystiek dorp in Friesland en zo'n dorp is natuurlijk wel geschikt om iemands fantasie ook op het gebied van de kaas te stimuleren. In Giekerk wordt met fantasie kaas gemaakt; de fabriek is de leverancier van speciale kaas voor de **Frico** met name dieetkaas.

De stamboom van de Comello's loopt terug tot de veertiende en dertiende eeuw in Venetië en dat is natuurlijk een mooie „setting“ voor een zuiveldirecteur, die genoodzaakt werd nieuwe wegen bij de kaasproductie in te slaan. De fabriek in Giekerk is een van de weinige kleine fabrieken in Friesland, die er overgebleven is van de vele fabrieken, die er in de laatste decennia van de vorige eeuw zijn gesticht. De fabriek in Giekerk ontstond vlak voor de eeuwwisseling, toen dr. Theo van Welderen baron Rengers zijn schouders er onderzette om Trynwâlden ook op het gebied van de zuivel omhoog te stuwen.

In 1956 kwam de heer Comello naar Giekerk, waar hij toen een tamelijk traditionele fabriek vond, het voorbeeld van een hele reeks fabrieken uit die tijd. Comello was voor hij in Giekerk kwam reeds werkzaam geweest in de fabrieken te Terwispeel, Giekerk (tijdens zijn opleiding in Bolsward), Texel, Gerkesklooster en Makkinga, waar hij zijn eerste directeurschap verwierf.

In 1956 volgde hij Schenk in Giekerk op. De heer Schenk had de fabriek al enigszins in de specialistische richting gestuurd door de bereiding van grote Goudse kaas uit rauwe melk. Voor deze kaas, die wedijverde met de boerenkaas, had de **Frico** in Duitsland een eigen markt geschapen. De bereiding van deze kaas vroeg bijzondere zorg, maar het leverde dan ook een fantastisch produkt op.

De produktie was behalve kostbaar ook bijzonder kwetsbaar, omdat zich gemakkelijk een ongewenste bacterievorming voordeed als het zout niet snel genoeg doordrong tot het hart van de kaas. Bovendien vormden zich grote gaten in de kaas, waarna deze dan verkocht moest worden als „Hollandse Gruyère“, waarvoor plaatselijk ook een goede markt was. De **Frico** had geen problemen met de afzet; in Groningen, Rotterdam en Zuid-Limburg waren steeds afneemsters voor de Hollandse Gruyère.

Deze kaas gemaakt uit rauwe melk vestigde wel een reputatie voor de Nederlandse kaas en ze was als het ware een trekpleister voor andere kaas. De heer Schenk was voorzitter van het **Frico**-bestuur en in die functie nam hij ook wel eens klusjes in de kaasfabricage op zich, waar andere fabrieken weinig voor voelden. Die klusjes waren het maken van Friese kaas, broodkaas en speciale Edammers. De produktie in de fabriek was daardoor wel wat gecompliceerd.

Na zijn eerste jaar in Giekerk had de heer Comello wel berekend, dat niet alle zorgen en kosten in de prijzen terug kwamen. De fabriek in Witmarsum wilde toen de produktie van rauwe kaas wel overnemen en dat gebeurde,

maar die fabriek werd na enige jaren stilgelegd en hetzelfde gebeurde met Langezwaag, waar ook kaas gemaakt werd van rauwe melk. Zo verdween de „rauwe kaas“ uit het assortiment.

Kleine kaas

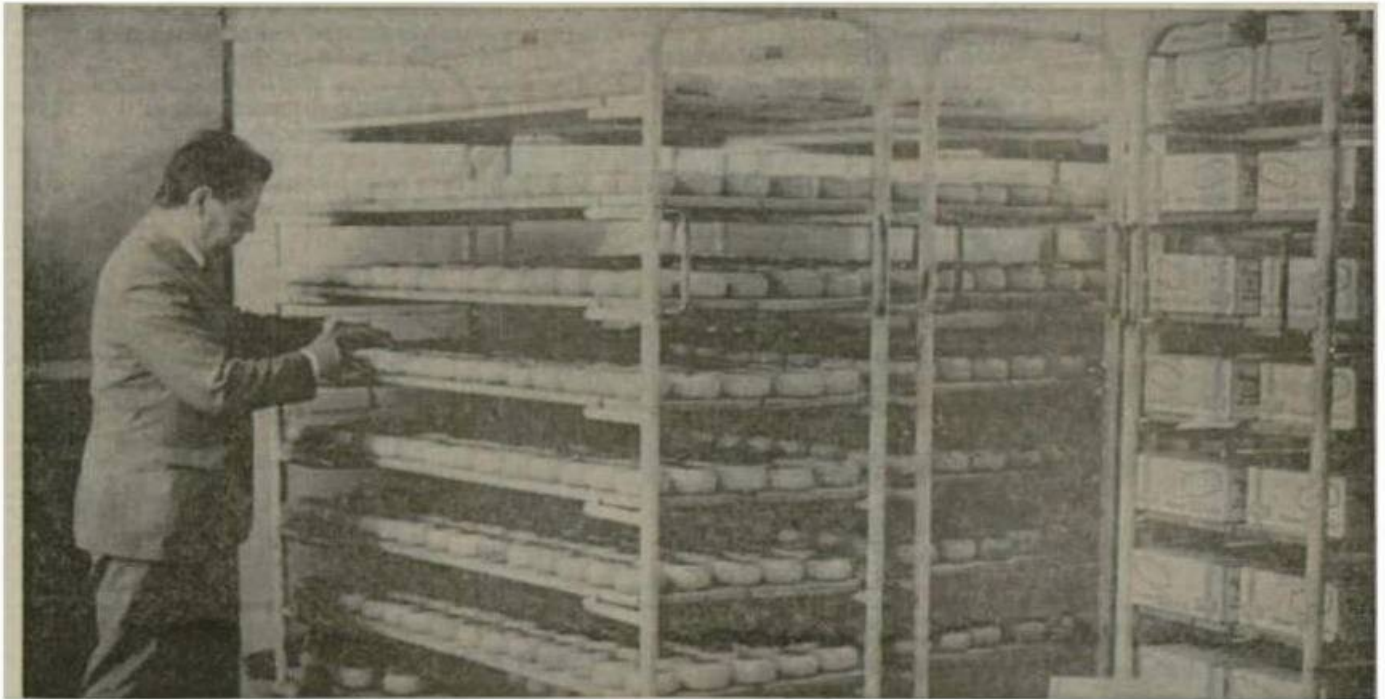
Toen de zuivelfabriek in Tzum het niet met de **Frico** eens kon worden over de kosten van het bereiden van lunchkaasjes en baby-Edammers kreeg Giekerk een deel van de produktie over, zodat de fabriek opnieuw in een rijke verscheidenheid terecht kwam. Het lag de heer Comello wel, hoewel de bereiding met veel moeilijkheden gepaard ging.

Omdat kleine kaas veel handwerk met zich brengt, was Giekerk een van de eerste kaasmakerijen, die overschakelden op de gemechaniseerde kaasproductie toen de proef daarmee in Oude-

schoot geslaagd was. Geheel op lunchkaasjes omschakelen leek de heer Comello echter te riskant. Hij prijst zich nog gelukkig, dat hij heeft vastgehouden aan de produktie van Edammers.

Voor de Friese kaasindustrie brak in de jaren zestig de gouden tijd aan. Er was een inleveringsregeling voor kaas waarbij de overheid alle onverkochte kaas overnam. De fabrieken kochten bergen melk aan in andere delen van Nederland, waar men niet op de kaasproductie georiënteerd was. Dat ging zo in 1962, '63, '64 en ook nog in '65 en '67. In die jaren kreeg de Coberco echter steeds meer greep op de melk in Overijssel en Gelderland en geleidelijk werden de voordelen van de aanvullingmelk minder. In 1968 was dat feest voorbij.

Hollandse Gruyère

Directeur Rinse Comello boort een van de dieetkazen aan in het kaaspakhuis, waar de kaas ligt te rijpen.

Leeuwarder Courant 1974-10-01

**De Coöp. Zuivelfabriek
Trynwâlden en omstreken
te Giekerk**

vraagt een

ADMINISTRATEUR

Praktijkdiploma boekhouden vereist. Kandidaten met studiezijn voor M.B.A. en/of S.P.D. genieten de voorkeur.

Ons bedrijf in **Giekerk** produceert een aantal bijzondere kaassoorten in het kader van het kaasassortiment van de Frico.

Een mooie vrijstaande woning in de nabijheid van de fabriek komt in korte tijd ter beschikking.

Sollicitaties binnen een week te richten aan het kantoor der fabriek, Rinia v. Nautaweg 3, Giekerk.

Leeuwarder Courant 1974-10-22

*Op 23 mei (Hemelvaartsdag) was het 50 jaar
geleden dat de botermaker*

R. VISSER

bij ons bedrijf in dienst trad.

*In verband met dit feit wordt een receptie ge-
houden op vrijdag 25 oktober a.s. 's avonds 8
uur in café De Viersprong te **Giekerk**.*

*Bestuur Coöp. **zuivelfabriek**
„Trynwâlden”, **Giekerk**.*

Dure onderbezetting in winter

Fusie kaasfabriek

Giekerk en Takomst

GIEKERK — Het bestuur van de zuivelcoöperatie te Giekerk is fusiebesprekingen begonnen met de coöperatie De Takomst te Wolvega. Reden van deze fusiebesprekingen vormt de onderbezetting van de fabriek in Giekerk gedurende de winter. Dan moet of dure melk worden bijgekocht of een deel van het personeel kan niet voldoende werk vinden.

De **zuivelfabriek** in Giekerk maakt voor de Frico speciaal-produkten in de kaassector o.a. diëtkaas en andere arbeidsintensieve produkten. Gedurende de stalperiode ontvangt Giekerk niet voldoende melk om aan de toenemende vraag naar diëtkaas te kunnen voldoen. Bij een samenwerking in het kader van De Takomst zou de fabriek wel voortdurend over voldoende melk kunnen beschikken. De Takomst werkt met een reeks fabrieken, die sterk gemechaniseerd en geautomatiseerd zijn, en waar dientengevolge de arbeidsintensiviteit lager is.

Indien de besprekingen tot overeenstemming tussen de beide besturen leiden, zal er aan de leden van Giekerk een fusievoorstel gedaan worden, waarin overigens de voortzetting van de exploitatie van de fabriek niet nadrukkelijk gegarandeerd wordt, hoewel die voortzetting wel in de lijn van de verwachting ligt. De fabriek in Giekerk ontvangt jaarlijks 22 miljoen kg melk en De Takomst ruim 400 miljoen kg van de boeren, ongeveer een kwart van alle Friese melk.

Bij de FNZ-keuring aan het begin van deze maand veroverde Giekerk twee gouden medailles voor Goudse en roomkaas. Het was voor het eerst in de geschiedenis dat een fabriek tot een dergelijke prestatie kwam. Indien de fusiebesprekingen voorspoedig verlopen kan de **fusie** nog eind dit jaar ingaan.

Leeuwarder Courant 1975-12-03

Leden zuivelfabriek Giekerk welwillend voor fusie De Takomst

GIEKERK — De ledenvergadering van de coöperatieve zuivelfabriek in Giekerk stond gister welwillend tegenover de fusie met de coöperatieve zuivelindustrie De Takomst. Het desbetreffende bestuursvoorstel kon echter nog niet in stemming worden genomen, omdat er onvoldoende leden aanwezig waren. Er is een nieuwe ledenvergadering uitgeschreven, waar het voorstel opnieuw aan de orde komt.

De coöperatieve zuivelfabriek in Giekerk is met 21 miljoen kg melk een van de laatste kleine zuivelfabrieken in Friesland. De fabriek specialiseerde zich ten behoeve van de Frico in de produktie van kleine kaasjes en speciale produkten zoals dieetkaas. Het bestuur heeft contact gezocht met De Takomst om de verwerking van de melk uit Trynwâlden een zekerder economische achtergrond te geven.

Leeuwarder Courant 1975-12-08

Fusie met De Takomst?

Het is voor mij en mijn collega-werknemers van de coöperatieve zuivelfabriek Trynwâlden te Giekerk een bittere pil in de krant te moeten lezen dat de leden welwillend tegenover een fusie met De Takomst in Wolvegastaan staan. Dat betekent nog een jaar of twee draaien en dan dicht: weg werkgelegenheid en wat dan? Het is voor mij ook onbegrijpelijk, omdat wij pas een enorme investering van ruim drieton achter de rug hebben en nu een splinternieuwe moderne apparatuur bezitten om dieetkaasjes te maken, die goed in de markt liggen. Menig jonge energieke directeur zou dolgraag zo'n prachtfabriek willen beheren.

Als de Frico te weinig betaalt, zoals het heet, is er altijd nog de vrije markt. Daarom heb ik tienmaal zoveel respect voor de beheerder van de coöperatieve zuivelfabriek te Rinsumageest, die houdt tenminste de werkgelegenheid in eigen dorp ondanks het feit dat er maar 40 procent van onze hoeveelheid melk wordt aangevoerd. Onze baas wordt een beetje te oud en vergadert te veel. Wij zien hem te weinig in de fabriek. Hij zal straks wel mede-directeur worden van De Takomst met misschien nog meer salaris. Wij jongens met de pe hebben niks in te brengen en worden straks de dupe.

Giekerk.

Werknemer

(De fusie tussen Giekerk en De Takomst dient om de werkgelegenheid in Giekerk veilig te stellen. In Rinsumageest wil men de toestand nog eens een jaartje aanzien. Overigens weet „werknemer” natuurlijk ook wel, dat er bij zuivelfusies geen ontslagen vallen. Red.)

Leden Giekerk stemmen fusie De **Takomst** af

GIEKERK — De ledenvergadering van de coöperatieve **zuivelfabriek** Trynwâlden te Giekerk heeft gisteravond de fusie met de zuivelcoöperatie **De Takomst** in Wolvega afgestemd. Het bestuursvoorstel tot fusie haalde namelijk niet de drie kwart meerderheid, die nodig is voor het aanvaarden van het voorstel. Het bestuur kwam slechts zes stemmen tekort. Het zal zich nader beraden op de situatie die er nu ontstaan is.

De ledenvergadering had een grote opkomst. In het algemeen stemden de grotere boeren voor de fusie, terwijl de tegenstemmen in grote trekken van de kleine boeren kwamen.

Zuivelfabriek Giekerk praat met Dokkum

LEEUWARDEN — De besturen van de coöperatieve **zuivelfabrieken** Noord-oostergo te Dokkum en Trynwâlden in Giekerk onderzoeken de mogelijkheden om tot een fusie te komen.

De fabriek in Giekerk maakt diët-kaas en kleine kazen voor de Frico. Het is een arbeidsintensieve produktie; hetgeen betekent dat het onkostencijfer van de fabriek snel omhoog gaat. Om beter toegerust te zijn voor de toekomst zocht het bestuur van de fabriek eerst contact met de zuivelcoöperatie **De Takomst** te Wolvega. De fusievoorstellen werden in eerste aanleg door de leden verworpen. Over 1975 kwamen bij Giekerk slechte bedrijfsresultaten aan het licht; bij nieuwe onderhandelingen tussen Giekerk en **De Takomst** ontstond misverstanden, die tot een afbreker van de onderhandelingen leidden.

De fabriek in Dokkum ontvangt dit jaar ongeveer 83 miljoen kg melk er die in Giekerk 23 miljoen. De fusiebesprekingen zullen niet tot ontslag leiden. Over de toekomst van de fabriek in Giekerk staat bij een fusie niets vast. Wat dat betreft zal Dokkum geen enkele toezegging doen, dat de fabriek zal doordraaien.

Leeuwarder Courant 1976-11-18

Zuivelcoöperatie Giekerk fuseert met Dokkum

LEEUWARDEN — De besturen van de coöperatieve zuivelorganisaties te Dokkum en **Giekerk** zijn het eens geworden over fusievoorwaarden. Een voorstel om de vereniging Trynwâlden op te laten gaan in de vereniging te Dokkum komt op 2 december in de ledenvergadering te **Giekerk**. Zoals bekend zijn fusiebesprekingen tussen De Takomst en **Giekerk** dit jaar afgesprongen.

De coöperatie in Dokkum is ontstaan door een reeks fusies in noordoostelijk Friesland. Dit jaar fuseerde Dokkum nog met de **fabriek** in Rinsumageest, zodat de totale melkverwerking in Dokkum dit jaar zal komen op ruim 80 miljoen kg. De aanvoer in **Giekerk** belooft ongeveer 23 miljoen kg melk.

In het fusievoorstel is een regeling getroffen voor het aparte melkleveringscontract dat de veehouder Yde Hellinga met **Giekerk** heeft afgesloten. Men wil dit contract inbouwen in het melkgeldsysteem van de Dokkumer coöperatie Noordoostergo met een regeling van de schade voor de heer Hellinga. Diens contract met **Giekerk** kent een met de hoeveelheid melk oplopende melkprijs. Men had in **Giekerk** niet verwacht, dat deze hoeveelheid naar twee miljoen gulden zou gaan.

Leeuwarder Courant 1976-12-03

Zuivelfabriek Giekerk gaat in op fusie met Dokkum

GIEKERK — De leden van de coöperatieve **zuivelfabriek** Trynwâlden te Giekerk hebben het fusievoorstel met de zuivelcoöperatie Noordoostergo te Dokkum aanvaard. Tegen het voorstel werden gisteravond op de ledenvergadering slechts enkele stemmen uitgebracht.

De fabriek in Giekerk heeft een melkaanvoer van 23 miljoen kg melk, welke ten behoeve van de Frico verwerkt wordt tot speciale kazen, o.a. dieetkaas. Noordoostergo in Dokkum heeft een melkverwerking van ongeveer 80 miljoen kg melk. Dokkum is eerder dit jaar een fusie aangegaan met de fabriek in Rinsumageest.

Van de kleine zuivelcoöperaties in noordelijk Friesland handhaaft zich nu alleen nog de fabriek in Oudwoude. Het bestuur van Noordoostergo heeft op het ogenblik ook contacten met het bestuur van Bergum, zo werd op de ledenvergadering van de fabriek in Bergum meegedeeld.

Contract Hellinga: bom onder fusie Giekerk/Dokkum

LEEWARDEN — Onder de fusie tussen de zuivelcoöperaties van Giekerk en Dokkum ligt een bom. De vraag is alleen in hoeverre (en zo ja) die bom de fusie alsnog kan laten springen. Gistermiddag diende onder grote belangstelling een kort geding, dat de top-leverancier van Giekerk, de heer Yde Hellinga van Birdaard, tegen de Giekerker fabriek had aangespannen. De heer Hellinga heeft, zoals bekend, een contract met Giekerk. Daarin staat dat hij voor elke kilogram melk 4,85 cent meer krijgt dan de andere boeren, die bij de fabriek zijn aangesloten. Dat bedrag bestaat uit 3,6 cent per kilogram vanwege het grote kwantum dat de heer Hellinga levert (1,8 miljoen kilogram per jaar) en uit 1,25 cent per kilogram voor het feit dat hij zelf een tank heeft.

Het contract is niet naar de zin van de heer Hellinga ingebracht in de fusie met Dokkum. Dokkum wilde in zoverre met de heer Hellinga in zee gaan, dat hij krijgt wat hij nu heeft. De fusie brengt de Giekerker boeren echter 2,5 cent per kilogram meer dan nu. Ook de heer Hellinga wil die 2,5 cent. De kwestie is gistermiddag voor de president van de Leeuwarder rechtbank mr. Willem van den Berg niet tot een oplossing gekomen. Besloten is wel er vrijdagmiddag nog een keer over te praten.

In die tussentijd zal Giekerk een garantie-verklaring opstellen. Daarin zal vermoedelijk komen te staan dat men, hangende de zaak, tien jaar lang garant zal zijn voor f 50.000 per jaar. De heer Hellinga zou dat geld ontvangen zodra er beslist is dat Giekerk zijn contract met Hellinga niet is nagekomen. In die tussentijd levert Hellinga zijn melk aan de fabriek van Giekerk-in-liquidatie. Het feit dat de Dokkumer fabriek in die tijd de melk bij Hellinga ophaalt levert volgens zijn verdediger mr. Binne van der Veen geen probleem op.

Ondertussen ontvangen de boeren van de Giekerker fabriek vier cent minder dan straks bij Dokkum. De fabriek van Giekerk keerde vanwege

de bedrijfsinkomsten al 2,5 cent minder uit. Daar komt dan nog een halve cent bij voor de kosten, die de fusie met zich meebrengt en één cent wordt gereserveerd voor de proceskosten vanwege de „zaak-Hellinga”. In totaal bedraagt die reservering f 230.000. De garantie, waar de bepalingen voor opgesteld worden, zou echter totaal een half miljoen (tien keer f 50.000) vergen. De boeren van de „Trynwâlden” uit Giekerk, die gisteren de zitting bijwoonden, bleken tijdens een schorsing allerminst gerust over het feit, dat de fusie door deze affaire geen gevaar zal lopen. De officiële datum van ingang is Tweede Kerstdag. Als er in plaats van

f 230.000 een half miljoen betaald moet worden zijn de voorwaarden voor de fusie immers anders, zo betoogden zij.

Mr. Van der Veen legde in zijn betoog nogal de nadruk op een brief, die de heer Hellinga op 8 december van dit jaar gekregen heeft van de „Trynwâlden”. Daarin kwam tot uiting dat de heer Hellinga alleen staat. Als hij niet goedschiks wil raakt hij zijn melk niet kwijt. Ook was hem gezegd dat, wanneer hij naar Hollandia in Bolsward stapt (de heer Hellinga is leverancier en geen lid van de Giekerker coöperatie) met zijn melk en Hollandia sluit de poorten, dat hij dan zijn melk ook nergens meer kwijt zal kunnen. Ook is de heer Hellinga een afkoopsom geboden van f 20.000, maar dat vond hij volgens de heer Van der Veen veel te laag.

Mr. G. Scheer uit Den Haag, die de zaken voor Giekerk en Dokkum behartigde, zei daarentegen dat er aan de heer Hellinga bijzonder reële voorstellen zijn gedaan om het contract ongedaan te maken. Hij zei dat de heer Hellinga daar niet op ingegaan is, maar dat hij direct een kort geding heeft aangespannen. Hij vroeg zich trouwens af wat de heer Hellinga daarmee wil bereiken. Stel dat zijn vordering wordt toegewezen. Dan kan het zijn dat de fusie niet doorgaat. In dat geval krijgt de heer Hellinga niet meer dan nu. Bij afwijzing van de vordering krijgt hij per kilogram melk wel meer dan nu.

Mr. Van den Berg ried beide partijen aan een commissie van arbitrage in te stellen, die een nieuwe bindende verdeelsleutel opstelt. Zolang de zaak niet is opgelost, leek het hem niet mogelijk dat de fabriek van Giekerk de liquidatie af kan ronden.

Vordering werd afgewezen Hellinga verliest geding tegen **Giekerk**

LEEUWARDEN — De president van de Leeuwarder rechtbank, mr. Willem van den Berg, heeft vanmiddag de vordering van de heer IJde Hellinga uit Birdaard aan het adres van de coöperatieve zuivelfabriek in **Giekerk**, gedaan in een kort geding, afgewezen. De heer Hellinga is veroordeeld in de kosten van het geding, zijnde zeshonderd gulden.

Zoals bekend, vond de heer Hellinga dat hem onrecht werd aangedaan toen de fabriek van **Giekerk** ging fuseren met die in Dokkum. Bij **Giekerk** had de heer Hellinga een contract lopen, waardoor hij een hogere prijs voor de melk kreeg dan anderen. Hij was van mening dat ook Dokkum die hogere prijs zou moeten betalen, wilde men het contract dat tot 28 april 1988 loopt, nakomen. Dokkum was daar niet toe bereid. Men wilde wel wat hoger gaan dan de gebruikelijke prijs, maar niet zo hoog als de heer Hellinga wilde. De heer Hellinga spande toen een kort geding aan en vorderde een boete van f 1 miljoen plus f 5000 voor elke dag dat de melk niet zou worden afgehaald

Mr. Van den Berg stelt in zijn overweging, dat bijzonder sterk in het voordeel van **Giekerk** gewogen heeft, het feit dat men de afzet van Hellinga's melk voor de hele duur van het contract heeft weten onder te brengen bij een derde. (Dokkum). Bovendien wil die derde de algemeen geleedende leveranciersprijs met opslagen uitbetalen. Ook heeft Giekerk zorg gedragen voor een belangrijke verhaalszekerheid in de vorm van een bankgarantie (f 600.000). Die zekerheid kan de heer Hellinga aanwenden tot verhaal voor de schadevergoeding, waar hij op grond van de door **Giekerk** gepleegde wanprestatie aanspraak meent te kunnen maken.

De heer Van den Berg vond wel dat **Giekerk** ten opzichte van de heer Hellinga een wanprestatie had geleverd. In een artikel van het contract staat namelijk dat wanneer de fabriek wordt overgedragen „zonder enig voorbehoud ten gunste van Hellinga de overname van rechten en verplichtingen, zoals die uit de onderhevige overeenkomst in de ruimste zin voortvloeien, te bedingen en derhalve in de desbetreffende overeenkomst te doen opnemen”.

Zie meer over CZ. Giekerk in LC 'De veemarkt':

1975-11-01

1976-08-21

1976-12-31

Belangrijke veiling Giekerk VAN GEBOUWEN-COMPLEX MET WONING, TERREINEN, ERF, WATER, RIETLANDEN EN OEVERSTROOK

gelegen AAN WATER EN AAN DE R. v. NAUTA WEG (voormalige **zuivelfabriek** Trynwälden e.o. enz.)

NOTARIS MR. J. A. de Vries te **GIEKERK** is voornemens om op woensdag 15 juni 1977 des middags driemaal uur in café Jullens te **Giekerk**

PROVISIONEEL PUBLIEK TE VERKOPEN: (in 4 percelen, behoudens recht van samenvoeging)

1. Enorm **GEBOUWENCOMPLEX** waarin directeurswoning, erf, kantoren, terreinen, ongeveer groot 1 ha
2. **PERCEEL WEILAND** aldaar, ongeveer groot $\frac{1}{4}$ ha
3. **LANGE OEVERSTROOK** met water aldaar (o.a. te bereiken via R. v. Nautaweg)
4. **PERCELEN RIETLAND** en water aldaar, groot 7.42.40 ha

Het geheel is gunstig gelegen aan de R. van Nautaweg en aan het water en is voor meerdere doeleinden geschikt.

AANVAARDING: Percelen 1, 2 en 3 uiterlijk 1 januari 1978 met uitz. van directeurswoning (uiterlijk 1 juli 1978) en perceel 4 direct na betaling.

BETALING: Percelen 1, 2 en 3: 1 november 1977 en perceel 4 bij aanvaarding uiterlijk 1 augustus 1977.

BEZICHTIGING: op vrijdag 10 juni a.s. van 2-4 uur (alleen fabriek) op maandag 13 juni a.s. van 4-9 uur in de avond en op verkoopdag van 1-3 uur.

BILJETTEN en inlichtingen: Notaris Mr. J. A. de Vries te Giekerk, U. van Houtenstr. 60 (tel. 05103-1221).

TEVENS BILJETTEN: oproeper de hr. K. v. d. Veen te Oenkerk.

Zuivelfabriek Giekerk komt op half miljoen

GIEKERK - Voor het recordbedrag van 520.000 gulden is de projectontwikkelaar Max Klarenbeek uit Rijperkerk gister op de veiling eigenaar geworden van de zuivelfabriek in Giekerk met omliggend land. Fabriek en fabrieksterrein wil hij voorlopig bestemmen voor opslag van boten en caravans. Uiteindelijk is het de bedoeling een actieve bestemming aan de fabriek te geven, welke de werkgelegenheid ten goede komt, zo deelde de heer Klarenbeek ons mee. De fabriek wordt ondergebracht in de b.v. Klarenbeek, waarvan de koper zelf directeur is.

Voor de afzonderlijke percelen bestond meteen al veel belangstelling, hetgeen tot verhogingen van de inzet leidde. Bij cumulatie van alle vier percelen bleven er duidelijk drie gegadigden over, van wie er een uit was op de verwerving van bouwterrein en de ander mogelijk aangemerkt kon worden als gegadigde voor de vestiging van een landbouwloonbedrijf.

De fabriek met het fabrieksterrein kwam vòòr de cumulatie op 305.000 gulden, het stukje land naast de fabriek op 31.800 gulden, de wal met de aanlegsteiger op 36.200 gulden en het rietland met water op 72.500. Het stukje land met de steiger, een halve hectare, kwam bij de cumulatie op 90.000 gulden.

Uit de kring van de watersporters van Trynwâlden stegen nog al wat alarmkreten op, toen ze hoorden hoe hun steiger per minuut duizenden gulden duurder werd, terwijl ze er slechts ter bede mogen komen. Er kunnen daar honderd boten liggen. De Trynwâldsters zullen met de nieuwe eigenaar moeten onderhandelen over de toekomst van de steiger. De heer Klarenbeek bleek niet onwelwillend te zijn. Notaris Jabik Aukes de Vries liet voor de veiling weten, dat de aanlegvergunning alleen bij de stichting Watersport berust. Op korte termijn zou er een regeling getroffen worden tussen de watersporters en de nieuwe eigenaar.

Oproeper Klaas van der Veen had zijn dag wel, want onder zijn kwieke leiding vlogen de biedingen omhoog met twee, drie en vierduizend gulden. De fabriek die voor een voormalige **zuivelfabriek** al hoog was ingezet, kwam met 305.000 gulden voor de cumulatie al op een hoog bedrag uit. De totale opbrengst van meer dan een half miljoen, is een „stik bûter yn'e brei" voor de 650 leden van de coöperatieve zuivelindustrie Noord-Oostergo te Dokkum, die door **fusie** eigenaresse was geworden. Per lid komt het neer op gemiddeld 800 gulden.

Oproeper Van der Veen maakte een verhoging van 3000 gulden los met zijn opmerking tot de bidders: „Jo moatte sa mar tinke, as jo de heechste bieder binne, dan krij jo faken wol geluk." Na nog eens 3000 gulden bleek dat dan ook het geval te zijn. De gunning volgde praktisch onmiddellijk.

„Trynwâlden” op 4,5 ton ingezet

Verkoop **zuivelfabriek** benauwt watersporters

GIEKERK - De watersporters van Trynwâlden slaakten bij de voorlopige veiling van de **zuivelfabriek** in Giekerk met omliggend land benauwde kreten, toen de biedingen van de strijkgeldschrijvers de pan uitvlogen. Hun vereniging heeft een aanlegsteiger voor meer dan honderd boten op de grond staan, die gister te koop werd aangeboden. Men dreigt de plaats kwijt te raken. Een van de bestuursleden liet al weten, dat de hoogste bidder deze steigers als zijn eigendom beschouwd.

De voorlopige veiling bracht een totaal bedrag op van f 445.873, zodat voorzitter Egbert van der Kolk van de coöperatieve zuivelindustrie Noordoostergo te Dokkum, na **fusie** eigenaresse van de fabriek, best tevreden was. Hij verwachtte overigens, gezien de recreatieve waarde van het geheel, nog een vlotte verhoging op de finale over veertien dagen.

De veiling geschiedde in vier percelen. Het eerste perceel, de ruime directeurswoning met fabriek, kantoren en fabrieksterrein kreeg als hoogste bidder D. P. Sytsma met f 305.555. Een perceeltje weiland kwam voor f 31.399 bij J. Kuipers te staan. De polderdijk met de steigers werd door G. Koehoorn beschreven met f 36.669. Het rietveld en de poel van ongeveer zeven hectare, die de fabriek diende tot waterzuivering, kwam met f 72.250 te staan bij J. Bijlsma.

De polderdijk met de steigers ligt om de beide eerste percelen, zodat de koper van de fabriek zo deze recreatieve bedoelingen mocht hebben zich van de eigendom van de polderdijk zal moeten verzekeren. De biedingen op alle percelen liepen zeer ver uiteen, wat de hoogste en de laagste betrof. Bij de fabriek liep het verschil op tot meer dan een ton. Bij de andere percelen bedroeg de hoogste het tweevoudige, viervoudige en achtvoudige van de laagste.

'Trynwâlden' weer bedrijvig centrum

Toen vorig jaar de bedrijvigheid weer terugkwam in de voormalige zuivelfabriek in Giekerk vond men op zolder de bank-afschriften en de verdere boekhouding van „Trynwâlden”. Duidelijk bleek dat het niet zo goed meer ging in de laatste jaren van haar bestaan. Steeds meer bleken de bedrijfsresultaten tegen te vallen. Voor bestuur en leden was dat in 1976 reden om tot fusie over te gaan. Eind '76 besloot men te fuseren met Noord Oostergoo, nadat besprekingen met de cooperatie De Takomst eerder waren afgesprongen.

Eén van de laatste kleine zuivelfabrieken in Friesland sloot toen

naar deuren. In Giekerk werden geen specialiteiten meer gemaakt. De in 1896 als één van de weelderigste en grootste gestichte fabrieken moest uiteindelijk ook in groter verband opgaan. De 23 miljoen kilogram melk die jaarlijks werd aangevoerd bleek niet voldoende voor het voortbestaan van „Trynwâlden”.

Tachtig jaar na de oprichting werd de fabriek gesloten. Na aanvankelijk jarenlang leeg te hebben gestaan, is het nu wederom een centrum van bedrijvigheid geworden in Giekerk. De melkboer heeft er opslag, dagelijks komt de Frico-auto nu weer langs, bakker Kloosterman bakt er met zes personeelsleden dagelijks warme

broden, er worden aluminium ruiten gemaakt en er zijn vijf mensen aan het werk bij Van der Naalds Isolatie. De rest van het voormalige zuivelcomplex is in gebruik als opslag voor met name caravans. Het is trouwens nog maar ruim een jaar geleden dat de bedrijvigheid weer terugkwam. Sedert projectontwikkelaar Max Klarenbeek in 1977 voor ruim vijf ton eigenaar werd heeft het lange tijd leeggestaan. Bonbonmaker Roelof Otto heeft er nog enige tijd in geproduceerd, maar dat liep ten einde door een faillissement. Nu is het pand eigendom van de heer Slijkhuis uit Aalten, die het complex verhuurt aan bedrijven uit de buurt.

Het zuivelcomplex „Trynwâlden en omkrite” rond 1912

„Trynwâlden“ verkeert nog vrijwel in de oude staat. De plaatsen van het pekellokaal, de kantoren en de melkontvangst zijn nog duidelijk te onderscheiden. Her en der zijn de machines en andere apparatuur echter uit de fabriek verwijderd. Zij hebben plaats moeten maken voor andersoortige produktie-eenheden.

Algemeen is men het er in de „Trynwâlden en omkritten“ over eens dat de coöperatie is ontstaan door de nood van de tijd. Het beetje melkgeld dat wekelijks van de particuliere fabrieken werd ontvangen „wie te folle om te sterren en te min om fan te libjen“. De problemen werden ernstig toen de particuliere fabrieken in het voorjaar van 1896 besloten niet meer te concurreren. De boeren zaten vast en boerden bij de gratie van de particuliere zuivelfabrikanten. Op initiatief van baron Rengers kwamen de boeren bijelkaar in mei van het jaar 1896. Met voortvarendheid werd daarna de zuivelcoöperatie gesticht.

De voor die tijd moderne **zuivelfabriek** van „Trynwâlden en omkritten“ begon in april van het jaar '97 al te draaien. En zowel voor de leden van deze coöperatie als voor de leveranciers van de particuliere **zuivelfabrieken** wierp het bestaan van de coöperatie vruchten af. De coöperatie betaalde een veel hogere prijs voor de melk en bij de particuliere fabrieken verdwenen veel misstanden. De boeren hadden een alternatief voor de klemmende greep van de particuliere

fabrieken. Willens en wetens werd er die tijd veel geknoeid met de door de boeren aangevoerde melk. Er werden surrogaten in de boterkarn gesmeten om maar kilo's boter te krijgen. Het werd als boereboter verkocht met het gevolg dat de boter uit Friesland een slechte naam kreeg.

Van de kant van de boeren kwam steeds meer belangstelling voor de coöperatie. Over het eerste jaar van „Trynwâlden“ werd door de coöperatie

zelfs dertien gulden per koe meer uitbetaald, als door de particuliere fabriek van Murk Bottema, die tot die tijd de meeste melk voor de boeren uit Trynwâlden verwerkte. In het eerste jaar werd ruim vijf miljoen kilogram melk van 1764 koeien tot boter gemaakt. Tien jaar later was de hoeveelheid te verwerken melk bijna verdubbeld. De melkoplegting van de koeien was zelfs jaarlijks met vijfhonderd kilo gestegen.

Lange tijd vormde het aldus ontstane zuivelcomplex van „Trynwâlden en omkritten“ het centrum van bedrijvigheid in **Giekerk**. De melk van de boeren uit de verre omtrek kwam hier naar toe. Lange tijd kon deze coöperatie weerstand bieden tegen fusies die her en der in Friesland plaatsvonden. In 1976 was daar echter niet meer aan te ontkomen. Zo langzamerhand wordt het voormalige zuivelcomplex echter wel weer het centrum van bedrijvigheid in **Giekerk**.

Nu biedt het pand huisvesting aan een aantal plaatselijke bedrijven.

Leeuwarder Courant 1985-07-10

Rinze Comello (62), oud-directielid van De Foarútgong Dokkum in Groningen overleden

LEEUWARDEN - In het Academisch Ziekenhuis in Groningen is afgelopen zaterdag op 62-jarige leeftijd de heer Rinze Comello overleden. De heer Comello was al enige tijd ziek. Hij wordt morgen in Goutum gecremeerd. Rinze Comello heeft tijdens zijn leven vele bestuurlijke functies vervuld, waaronder bestuurslidmaatschappen van de CCF en de Frico. Van 1974 tot aan zijn overlijden was hij bestuurslid van de Friesland Bank, tussen 1979 en 1983 was hij directielid van de coöperatieve **zuivelfabriek** 'De Foarútgong' in Dokkum. Daarvoor was hij directeur van de **zuivelfabriek** 'Trynwâlden' in **Giekerk**. Hij was tot het laatst toe voorzitter van het stichtingsbestuur van het bejaardencentrum 'Nieuw Heemstra State' in Oenkerk. Daarnaast was hij onder meer lid van de wedstrijdcommissie van de landelijke rijvereniging en de ponyclub Trynwâlden.

Leeuwarder Courant 1987-07-15

Fabrieksschoorsteen De Trynwâlden naar Openluchtmuseum

GIEKERK - De schoorsteen van de voormalige **zuivelfabriek** De Trynwâlden in **Giekerk** zal worden overgebracht naar het Openluchtmuseum in Arnhem. De schoorsteen zal daar een plaatsje krijgen bij de eveneens over te brengen Veenwoudster **zuivelfabriek** Freia. De Giekerker schoorsteen is door het museum geschikt bevonden, omdat hij iets korter is dan het exemplaar, dat in Veenwouden bij de Freia staat. Hij past daardoor beter in het 'landschap' van het museum. Het is de bedoeling dat de schoorsteen nog dit jaar zal worden afgebroken. De onderdelen zullen in depot worden bewaard tot de wederopbouw van de Freia-fabriek in Arnhem.

